

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 08.12.1960, sp. zn. 1 Cz 84/60, ECLI:CZ:NS:1960:1.CZ.84.1960.1

Číslo: 19/1961

Právní věta: K výkladu pojmu svedka závetu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 08.12.1960

Spisová značka: 1 Cz 84/60

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dědění, Závěť

Předpisy: 141/1950 Sb. § 543 69/1958 Sb. § 82

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 19/1961 sb. rozh.

K výkladu pojmu svedka závetu.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 8. decembra 1960, 1 Cz 84/60.)

Podľa spisov Štátneho notárstva v Liptovskom Mikuláši zomrel 7. decembra 1959 roľník M. J. vo Važci, ktorý o svojom majetku zanechal závet z 24. februára 1957, Podľa tohto závetu ustanovil dedičov svojho nehnuteľného majetku A. M. a jeho manželku B. M. a svojho movitého majetku svoju manželku. Deti pozostaviteľ nemal a ako dediča zo zákona sa hlásili jeho brat, sestra a dcéra po zomrelej sestre. Predmetom dedičstva bol poľnohospodársky podnik.

Štátne notárstvo v Liptovskom Hrádku, ktoré pôvodne dedičstvo prejednávalo, potvrdilo nadobudnutie dedičstva dedičom zo závetu a schválilo dedičskú dohodu, podľa ktorej sa prenajímateľom poľnohospodárskeho podniku pozostaviteľa stal A. M., člen JRD vo Važci.

Krajský súd v Banskej Bystrici na sťažnosť brata pozostaviteľa, dôchodcu vo Važci, uznesenie Štátneho notárstva v Liptovskom Hrádku zrušil, pretože podľa jeho názoru je závet z 24. februára 1957 neplatný, nakoľko pri ňom pôsobil ako svedok J. M., ktorý je otcom dedičky B. M.

Štátne notárstvo v Liptovskom Mikuláši rozhodlo znovu uznesením v tom zmysle, že potvrdilo nadobudnutie dedičstva dedičom zo závetu a schválilo dedičskú dohodu, podľa ktorej sa

prejímateľom poľnohospodárskeho podniku pozostaviteľa stal A. M., člen JRD vo Važci, hoci štátne notárstvo bolo viazané právnym názorom rekurzného súdu (§ 186 ods. 3 o. s. p.).

Krajský súd v Banskej Bystrici toto uznesenie zrušil so zreteľom nato, že považoval závet pozostaviteľa za neplatný podľa § 547 obč. zák. nakoľko pri jeho zriadení pôsobil ako svedok J. M., otec dedičky.

Najvyšší súd rozhodol na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu, že hore uvedenými uzneseniami krajského súdu bol porušený zákon.

Odôvodnenie:

Závet pozostaviteľa z 24. februára 1957 nie je vlastnoručným závetom pozostaviteľa, ale závetom spísaným podľa pokynov pozostaviteľa tajomníkom MNV vo Važci a pozostaviteľom vlastnou rukou podpísaným. Pre platnosť tohto závetu sa podľa § 543 obč. zák. vyžaduje nielen vlastnoručný podpis pozostaviteľa, ale tiež aby pozostaviteľ pred dvoma súčasne prítomnými svedkami výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu a aby sa svedkovia na závet tiež podpísali.

Prejav pozostaviteľa, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, nepatrí k vlastnému prejavu poslednej vôle, ale je len potvrdením skutočnosti, že listina predložená svedkom je poslednou vôľou pozostaviteľa. Tento prejav pozostaviteľa patrí k širšiemu obsahu testovacieho aktu a dôjde k nemu prípadne až potom, keď pozostaviteľ listinu už podpísal a tým - pokiaľ ide o neho - dokončil a uzavrel. Pozostaviteľ nemusí oznamovať svedkom ani vlastný obsah svojej poslednej vôle, ale má im predložiť listinu s výslovným prejavom, že táto listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Zákon nevyžaduje, aby tento prejav pozostaviteľa potvrdzovali svedkovia v samej listine a aby z nej táto náležitosť bola patrná, ale vyžaduje podľa § 543 posledná veta obč. zák. len, aby sa svedkovia na závet podpísali. Pritom sa nevyžaduje ani označenie podpisujúcich osôb ako svedkov ani žiadna svedecká doložka, v ktorej by bolo potvrdené, že pozostaviteľ pred svedkami výslovne prejavil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, ani aby pozostaviteľ svedkov i prevzatí tejto funkcie požiadal. Zákon tu vychádza z toho, že práve uvedený prejav pozostaviteľa bude dôvodom, že svedkovia listinu podpíšu a tento ich podpis sa považuje za dostatočný dôkaz, že sa uvedený prejav pozostaviteľa stal.

Ani občiansky zákon nedefinuje pojem svedka závetu a je ním podľa všeobecných názorov fyzická osoba rozdielna od pozostaviteľa, ktorá môže dokazovať to, čo svojimi zmyslami postrehla, najmä videla a počula pri závetu podľa § 543 obč. zák., menovite to, že pozostaviteľ prehlásil pred dvoma súčasne prítomnými svedkami, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Tieto predpoklady sú splnené nielen u dvoch svedkov, ktorí sú podpísaní pod označením „svedkovia“, ale aj u tajomníka MNV, ktorý závet písal a ktorý bol súčasne s hore uvedenými osobami prítomný pri prejave pozostaviteľa, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu a ktorý ju tiež po podpise pozostaviteľa podpísal pod razítkom MNV vlastnoručne s uvedením svojej úradnej funkcie tajomníka MNV. Aj keď teda jeden zo svedkov, ako osoba blízka dedičom podľa § 17 obč. zák., t. j. otec dedičky B. M., nemohol podľa § 547 obč. zák. pôsobiť ako svedok, zostávajú tu ešte dve osoby, pred ktorými pozostaviteľ prehlásil, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, ktoré boli súčasne prítomné pri tomto prehlásení a k závetu pripojili svoje podpisy, aj keď - ako je hore uvedené - jeden zo svedkov s označením svedeckej funkcie a druhý svojho úradného charakteru. Tým boli splnené náležitosti § 543 obč. zák. pre ten prípad, že tieto osoby nie sú osobami blízkymi v zmysle § 17 obč. zák., čo však skúmané nebolo.

Keď Krajský súd v Banskej Bystrici podľa svojich napadnutých rozhodnutí k tejto skutočnosti neprihliadol a označil závet za neplatný so zreteľom na ustanovenie § 547 obč. zák. pre nedodržanie náležitostí § 543 obč. zák., vzhľadom k tomu, že M. J. je otcom dedičky B. M. a nezaoberal sa svedeckou spôsobilosťou ďalších osôb prítomných pri prehlásení pozostaviteľa, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, ktoré osoby sú tiež na závetu podpísané, porušil zákon v ustanoveniach § § 1 ods.

2, 59 a 88 ods. 2 o. s. p. so zreteľom na ustanovenia § § 543 a 547 obč. zák.